

VANHAN PIHAN ARVO!

"KUIN SILLOIN ENNEN"
HISTORIAA SUOMALAISESTA
RAKENTAMISESTA JA PIHA-
KULTTUURISTA!

 ASUTTU ON ENNENKIN, MUTTA
PUUTARHAKULTTUURI ON LEVINNYT
SUOMEEN VARSIN VERKKAISESTI!

 LUOSTARIPUUTARHAT PERUSTETTIIN JO KESKIAJALLA, MUTTA PUUTARHA-
HARRASTUS OLI VUOSISATOJA VAIN VARAKKAIDEN, AATELISTON JA
KAUPUNKICAISTEN ILO!

 PROFESSORI PIETARI GADDIN KIRJOITTAMA ENSIMMÄINEN PUUTARHATEOS
VUODELTA 1786 EI OLLUT MYNTIMENESTYS!

"LYHYKÄINEN JA YXINKERTAINEN NEUVO KUINGA KRYDIMÄÄN
YRTTEIN KASVANNOT SUOMEN MAASSA TAITTAAN
SAATETTA TULEUDUMAAN."

 SEURAAVAA PUUTARHA-AATETTA LEVITETTIIN SATAVUOTTA MYÖHEMMIN
1800-1900 LUVUN VAIHTEESSA

 ENSIMMÄISET PUUTARHAT ILMESTYIVÄT KARTANOIHIN, PAPPILOIHIN JA
JA MUUN YLHÄISÖN PIHAPIIREIHIN.

 VÄHTELEHÄN IDEAT JA PISTOKKAAT KULKEUTUIVAT TAVALLISTEN
IHMISTEN OMAKOTIEN, PIENVILJELIJÖIDEN JA TORPPAREIDEN
PIHAPIIREIHIN.

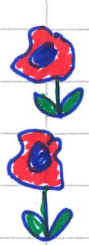
 KOTIPIHOJEN MAHDSUUNNITELMIA ESITELTIIN SUOMALAISISSA
PUUTARHALEHDISSÄ 1920-LUVULTA LÄHTIEN!

TALO JA PIHA MAISEMASSA

- MAISEMA ON KAIKEN TÄRKEIN NÄHTÖKOHTA!
- MAISEMA MERKITSEE MONENLAISIA ASIOITA, MUISTOJA, TUNNELMIA, NÄKYMÄÄ, LUONTOA JA KULTTUURIA!
- SE ON ELÄVÄ JA MUUTTUVA KOKONAISUUS
- MAISEMAN PERUSMUODOT MÄÄRÄÄ ALUEEN KALLIOPERÄ, PEITTÄVÄ MAAPERÄ, ILMASTO, VESISTÖ JA ELOKINEN LUONTO. = LUONNON MAISEMA
- KULTTUURI NÄKYY MAISEMASSA ELÄMISEN JA ASUMISEN JÄLKINÄ. = KULTTUURI MAISEMA
- SUOMALAINEN ON PERINTEISESTI RAKENTANUT TALONSAN NIIN, ETTÄ SE
  - SOPEUTUU YMPÄRISTÖÖN
  - ROUTIMATTO MAALLE
  - LOIVAAN ETELÄRINTEESEEN
  - MAISEMAN PARHAALLE PAIKALLEEIKUITENKAAN KORKEIMMALLE HUIPULLE VAAN HENNOTUNTEISESTI HIEMAN AHEMMAS RINTEESEEN.
(POIKKEUS: ITÄ-SUOMEN PERINTEISESSÄ VAARA-ASUTUKSESSA TALOT ON RAKENNETTU VAARAN LAELLE ILMASTON JA MAAPERÄN
- PIHA AUKEAA ETELÄÄN AURINGON SUUNTAAN. SANELEMANA)
- KYLMILTÄ PÖHJOISPUOLELTA SUOJASI RAKENNUKSET, METSÄN REUNAT JA RINTEET!
- PIHALTA ON HYVÄT NÄKYMÄT YMPÄRÖIVÄÄN MAISEMAAN, AVOIMELLE PELKOLLE TAI JÄRVELE.
- KYLÄT JA KAUPUNGIT ALKOIVAT KEHITTÄÄ MAISEMAN KOTOKOHTIIN, KUTEN JÄRVIEN KANNAKSELLE, JOKISUISTOON, MAANTELIDEN JA VESISTÖJEN RISTEYSKOHTIIN. JOISSA LIIKKUMINEN JA KAUPANKÄYNTI ON HELPOA JA ILMASTO EDULLISTA.

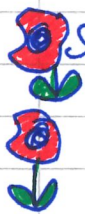
VANHAAT PUUTARHOT RAKENNETTIIN USEIN SUURILLE TONTEILLE

SELKEÄ TARKOITUKSEN MUKAISUUS OLI TUNNUSOMAISTA ENNEN
SOTIA RAKENNETUILLE TALOILLE (MYÖS SODAN JÄLKEEN
SAMA KOSKI MYÖS PUUTARHAA RAKENNETUILLE RINTAMIESTALOILLE)

• PUUTARHAN VAPAASTA TILASTA
VARATTIN HYÖTYVIKHELYLLE SUURINOSA

- PERUNAT
- JUUREKSET
- MARJAT
- OMENAT

SUPEA MATERIAALIVALIKOIMA JA NIUKAT KÄYTTÖVARAT
SANELIVAT PUUTARHAN HOITOA

RAKENNETTIIN PUUTARHA KÄYTTÖKUNTOON

- OMIN VOIMIN
- MAHDOLLISIMMAN HANVAANNA
- PERENNAT JA MONIVUOTISET
HYÖTYKASVIT SAATIIN JAKOTAIMINA NAAPURISTA
- SAMOIN SIEMENET JA SIPULIT JAETTIIN

NÄISTÄ MUODOSTUI VAHVOJA MAATAISKANTOJA JOTKA VALITETTAVASTI
OVIAT USEIMMAT KADONNEET.

1940-LUVUN LOPULLA ALKOI HEHMITÄÄ

NÄMÄ OVAT VANHAN
PITÄN
TÄRKEITÄ ELEMENTTEJÄ

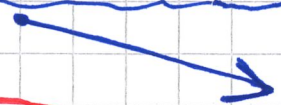
- KORISTEPUUTARHAN MERKITYS LISÄÄNTYI
- AJATUS RAKENNUKSEN SOPEUTUMISESTA YMPÄRISTÖÖN
ALKOI LISÄÄNTYÄ
- TEHTIIN NÄYTTÄVIÄ PENSAS- JA KUUSIAITOJA
- SIREENIMASOJA
- KUJANNEPUIA ISTUTETTUN VAPRAUDEN MERKIKSI (3)

PIHA MAANKÄYTÖSSÄ

• TALO RAKENNETTIIN OMAALLE TONTILLE TAI VUOKRAMAALLE

• MAANKÄYTTÖÄ ALETTIIN OHJATA KAAVOITUKSELLA

• TAAJAMAT OVAT AINA LAADITTU ASEMA-TAI RAKENNUSKAAVAAN.

• RAKENNETTIIN TIHEÄSTI

• TONTIT OLIVAT PIENIÄ

• MAÄRÄTÄÄN RAKENNUKSIEN KOKO JA MATERIAALI (EHKÄ VÄRIKIN)

• TONTIN AITAAMISESTA (MAALI, MATERIAALI JAVÄRI)

• SÄILYTETTÄVÄSTÄ KASVILHISUUDESTA

• PUISTA JA PENSAISTA

• SUOJATAAN ALUEEN LUONTO- JA KULTTUURI-ARVOJA

• NÄIN PYRITÄÄN TURVAAMAAN ALUEEN

- VIHITYISYYS
- KAUNEUS JA
- TERVEELLISYYS

EI OLE "PELKÄSTÄÄN OMA ASIA MITEN TONTTINSA HOITAA"

PIHAT ENNEN JA NYT

PIHA ON JOKAPÄIVÄISESSÄ ELÄMÄSSÄMME ERÄÄNLAINEN ELÄMÄN NÄYTTÄMÖ.

PIHA KERTOO • AJASTA
• VARALLISUUDESTA
• KÄYTTÖTARKOITUKSESTA
• ELÄMÄN TAVASTA

PIHAT OLVAT ENNEN AVOIMIA JA NÄKYVÄT KAUS
(AIDAT VAIN ELÄIMIÄ VARTEN)

NYKYPÄÄN PIHAT OVAT PIENENTYNEET JA SULKEUTUNEET
• SUOJATAAN ULKOPUOLISTEN KATSEILTA AIDOIN JA ISTUTUKSIN

PIHANNA OLO ON LISÄÄNTYNYT JA SAMANLAISET YKSITYISYYS KOROSTUU
IHMISTEN VÄLINEN YHTEYS JA KONTAKTIEN
SYNTY VÄHENEÄ.

ASUKKAIDEN PERSOONALLISUUS JA ELÄMÄNTYTYLI SAAVAT
NÄKYÄ PIHAN HOIDOSSA!

PIHANNE ASTUTTAESSA ENSIVAIKUTELMA KODISTA SYNTYVÄ JO
OVEN ULKOPUOLELLE
• UMPINAINEN AITA JA TIIVIS PORTTI KERTOVAT
YKSITYISYYDEN TARPEESTA (SULKEUTUNUT)
• AVOIN, ILTOINEN JA KORISTEELLINEN YMPÄRISTÖ
TOIVOTTA VIERAAT TERVETULLEEKSI!

VANHAN PIHAN KUNNOSTAMINEN (TAI PALAUTTAMINEN ENTISELLEEN?)

- VANHAA PIHAA VOI KUNNOSTAA AIKA VAPAASTI
RAKENNUSLUPA SAATTAA OLLA TARPEEN
  - RAKENNETTAESSA AITAA TAI MUURIA TONTTU RAJALLE TAI JULKISIVON PUOLELLE
  - GRILIKATOKSET TAI KELLARI SAATTAA TARVITA LUVAN
  - SUURET MAANSIIRTOJÄRJESTYKSET
  - ISOJEN PUJON KAAVIMINEN
  - TONTIN KÄYTTÖTARKOITUKSEN MUUTTAMINEN
- LUONTEENOMAISTA VANHOILMEE PIHOILMEE ON REHEVYYS JA RUNSAUDEN TUNTO VANHOJA PUITA JA PENSAITA KAAVETTAESSA JA KARSITTAESSA VAROTTAVA MENET- TAMÄSTÄ TÄÄ RUNSAUDEN TUNTOA
- NURMIKKO OLI TÄRKEÄ TYYPILISEIKKA ENNEN
- PERENNAPENKKI (REHEVÄ) KUULUI SISÄÄNTULON YHTYKSEEN.
- TERASSIT OVAT NYKYPÄJÄN ILMIO! VANHAN TALON TYYPIN MUKAINEN VAIHTOEHTO OLSI MALTILISEN KOKOISEN JA MATALA JULKISIVUSTA IRRALLINEN TERASSI TAI LAATOITETTU ALUE JONKA NÄKÖSUOJAKSI ON ISTUTETTU KORISTEPENSAITA
- VANHAT PIHATJET- JA ALVEET OVAT PÄÄLUSTETTU SORALLA, TAI MYÖHEMMIN KIVITUHKAHLLA
- HYVÄ VAIHTOEHTO KULKUVÄYLÄLLE ON BÉTONI- TAI LUONNONKIVI PÄÄLUSTE.
- SAMMALOITUNEET LUONNONKIVET SOPIVAT PORTAIKSI JA ASKELKIVIKSI,

ENNEN PIHAA KÄYTETTIIN
TYÖNTEKOON JA
HYÖTYVUJELUUN!

PIHA RAKENNUKSEN JATKEENA

KÄSITYS ON KOHTA-
LAISEN UUSI, MODER-
NIN, KAUPUNKIMAISEN
ELÄMÄNTAPA!

HYVÄ PIHA ON KODIN LUONNOLINEN JATKE!

SUUNNITTELUSSA OTETAAN HUOMIOON TALO JA YMPÄRÖIVÄ TILA

TOIMIVAT YHTEYDET SISÄTILOISTA PIHAN OLESKELUPAIKOILLE
VAIKUTTAVAT JOKAPÄIVÄISEEN ELÄMÄÄN!

HYVIÄ OHJEITA
TÄMÄNKIN
PÄIVÄN PIHA-
SUUNNITTELUKSE

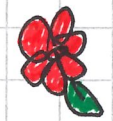

KEITTIÖSTÄ AAMUAURINGON VALAISEMAKSE TERASSILLE

KODINHOITOTILOISTA ESIM. PYYKKINARUUKSE

KEITTIÖSTÄ HYVÄ YHTEYS KASVIMAALLE
JA NÄKÖYHTEYS LASTEN LEIKKIALUEELLE

OLOHUONEESTA TAI SAUNATILOISTA SUORA YHTEYS
TERASSILLE

TALON LÄHELLE SNOITETAAN

- OLESKELUVAUDET
- MUOTOKIELEN ON TÄSMÄLISEMPÄÄ
- ISTUTUKSET RUNSAIMMAT JA VÄRIKÄÄMMÄT
- PINNAT VIIMEISTELLYT

KAUEMPANA TALOSTA

MUODOT MUUTTAVAT PEHMEÄMMÄKSI (POUTJA PENSAAT)
KASVILISUUS LUONNONMUKAISEMPAA
TONTIN ILME LÄHESTYY HENGELTÄÄN
YMPÄRÖIVÄÄ LUONTOA!

VANHAN PIHAN KASVIVALINNAT

KASVIVALINNOILLA ON HELPPO KOROSTAA VANHAN PIHAN HENKEÄ!

PYRI SÄILYTTÄMÄÄN MAHDOLLISUUKSIEN MUKAAN PIHALLA SÄILYNEET

HEDELMÄPUUT
MARJAPENSAAT
KORISTEPENSAAT
PERENNAT
AITAKASVIT

MARJAPENSAAT
UUDISTUU LEIKKAAMALLA,
KITKEMÄLLÄ, JA LANNOIT-
TAMALLA
TAI UUDEN ISTUTTAMISELLA

OMENAPUUT
VOI HUOLTAA
OIKEAOPPISELLA
LEIKKAUKSELLA
JA LANNOITUKSELLA.
KORVAA HUONOKUNTOISET
HEDELMÄPUUT
VASTAAVILLA UUSILLA
TAIMILLA

VANHAAT
KORISTEPENSAAT
OVIAT VAHVIMISEN
ARVOISIA.
VANHAAT KANNAT
OVIAT SOPEUTUNEET
SUOMEN OLOIHIN

PERENNOISTA
PERUSKASVEIKSI
SOPIVAT KESTÄVÄT
JA TERVEET MAATIIS-
PERENNAT.
NE OVIAT SOPEUTUNEET
VUOSIEN SAATOSSA
KESTÄMÄÄN MONENLAISIA
SÄILMIÖITÄ

OMENAPUUT VOIAT ELÄÄ
YLI 50 VUOTTA
UUDEN KASVATTAMINEN
KUNNON KOKOISEKSI
VOI KESTÄÄ YLI 10 VUOTTA

TYYPILLISIN AITAKASVI
ON ORAPIHLAJA
KUUSIAITA ON HYVÄ
VALINTA PUOLIVARJON.
LAUTA-AITAA VOI "PEHMENTÄÄ"
ISTUTTAMALLA PIKKUPUITA TAI
PENSAITA NÄKYSUOJAKSI.

KAUNIIN KASUIMAAN TARINA

 SUOMALAISESSA KASVIEN VILJELYSSÄ TÄRKEÄÄ ON ALUKSI KÄYTÄNNÖLLISYYS

 TARVITTIIN RUOKAA

 KASKINAURIS JA PERUNA OLI JOKAISEN KODIN TÄRKEIMMÄT KASVIT.

 OMENAPUUT JA MARJAPENSAAT TOIVAT HYVÄN LISÄN VÄHÄISIIN RUOKAVARDOIHIN.

 MYÖHEMMIN TULIVAT JUURIKASVIT LISÄÄMÄÄN RUOKAN MONIPUOLISUUTTA.

 KAUNIIN KASVITARHAN JUURET OVAT SYVÄLLÄ BAROKIN AJAN RANSKASSA LINNOJEN JA LUOSTAREIDEN PUUTARHOISSA KASVATETTIN VIHANNEKSIÄ GEOMETRISTEN ISTUTUSALUEIDEN SISÄLLÄ!

 AISTEJA AVAAVA VÄRIKÄS, TUOKSUIVA JA PERHOSIA KERÄÄVÄ POTAGER LEVISI MYÖS MUUALLE EUROOPPAAN JA ON VIELÄ NYKYÄÄNKIN VOIMISSAAN JA LISÄÄNTYY SUOMESSAKIN YHÄ.

 ENGLANNISSA PUUTARHASUUNNITTELUUN KESKIOON NOUSI 1800-LUVUN LOPPUPUOLELLA KANSALLISROMANTTINEN GOTTAGE-PUUTARHA - VIHASTI HYÖTY- JA KORISTEKASVEJA SEKÄ PENSAITA YHDISTELEVÄ TYYLISUUNTA ON MONEN NYKYTARTHURIN UNELMA!

VANHOISTA VILJELYKASVEISTA PUIHUTAAN MARRASKUUN TUPAILHASSA!

PHAN PUUT OVAT KATTO, JOKA LIITTÄÄ
RAKENNUKSET LUONTOON

PUIDEN SÄILYTTÄMINEN ON TÄRKEÄÄ!

- * KULTTUURI PERINTÖÄ PARHAIMMILLAAN
- * LIITTÄÄ RAKENNUKSET MAISEMAAN
- * ON OSA YMPÄRÖIVÄÄ LUONTOA
- * MATALA TALO TARVIKSEE VIEREHEEN KORKEAMPIA KASVEJA (PUITA) VASTAPAINOKSI TALON MATALUUDEN MAISEMASSA
- * PUIDEN MERKITYKSEN HUOMAA HELPOSTI, KUN VERTAA PUUTONTA PIHAPIIRIÄ PIHAAN JOSSA ON USEITA PUITA

VANHOJEN PUIDEN ONGELMIA

- KASVAVAT LIIAN KORKEIKSI JA LEVEIKSI
- VARJOSTAVAT AUKKASVIHILISUUTTA
- VIEVÄT RAVINTEET JA VEDEN MAASTA
- OVAT VAARALLISIA KOVIHKA TUULIHA
- KASVAVAT VÄÄRÄSSÄ PAIKASSA

- ON HYVÄ SUOSIA PIHAPIIRISSÄ MAHDOLLISUUKSIEN MUKAAN KOTIMAISIA PUULAJEJA JA KOTIMAASSA KASVATETTUIA
  - RAUDUSKOIVU, TERVAHEPPÄ, SAARNI, PIHLAJA (M. 1800)
  - LEHMUS, VAAHTERA, TAMMI, POPPELI, HOPEAPAJU (LUUVUUT)
- KESKIEUROOPASTA TUOTETUT PUUT SAATTAVAT MENEHTYÄ KERRAN KYMMENESSÄ VUODESSA SATTUVA KYLMÄ PAKKASTALVEN SEURAUKSENA.
- VAIHTOEHTOJA LÖYTYY JOKAISENNE PIHAKKE.
  - ON KAIKEN KOKOISIA
  - VARTETTUJA
  - RIIPPAMALLISIA
  - JA KÄÄPIÖKASVUISIA

VANHAN PUUN TILALLE VOI AINA ISTUTTA UUDEN PUUN, JOKA ON PAIKKAAN SOPIVAMPI

HAVUPUUT TULIivat HITAASTI SUOMEEN

- KATSOTTIIN ETTÄ LUONNOSSA KASVAVAT HAVUPUUT RIITTÄVÄT
- ENSIMMÄISIÄ HAVUPUITA KASVATETTIIN (1700) - 1800 LUVUN LOPULLA (SIEMENETSÖT.)
  - SEMBRAMÄNTY ← AJATELTUIN, ETTÄ SIIHÄ TUKEE "RAVINTOPUU"
  - PALSAMI-JA SIPHERIAN PIHTA
  - SIPHERIAN-JA EUROOPAN- → RUNKO → MUTKAINEN LEHTIKUUSI
  - KANADAN TUIJA
  - MAKEDONIAN MÄNTY
- PAREMMIN HAVUPUUT TULIivat TUTUKSI KUN VALTONEUVOS A.F. TIGERSTEDT PERUSTI 1902 MUSTIAN ARBORETUMIN, JOSSA HÄN KESKITYI KASVATTAMAAN SUURTA VALKOIMAA HAVUPUITA!
- SIPHERIANLEHTIKUUSI ON HARVOJA MUUALTA KOTDISIN OLEVA PUULAJI, JOLLA KATSO TAAN...! OLEVAN METSÄTALOUDELLISTAKIN MERKITYSTÄ (PUDOTTAA OKSIA, KUN NUORENTAA OKSISTOAA)
- HAVUPUUT OVAT NYKYÄÄN VAARASSA MENEHTYÄ ILMASTONMUUTOKSEN VAIKUTUKSESTA!

MUITA LEHTIPUITA!

- VANHAAT PUUSTOISSA KASVAVAT
- MARJAOMENAPUUT OVAT TIETTAVASTI LÄHTÖISIN VENÄJÄLTÄ (EI TIETOA LAJIKENIMISTÄ!)
  - PAJUSSA ON NÄHTÄVISSÄ ITÄINEN ALKUPERÄ
    - ISORIPPAJAJU JA
    - HOPEAPAJU OVAT VANHAA KANTAA KASVAVAT ISOIKSI PUIKSI
  - SALAVA ELI PIILIPUU (EILAITO) ON OSOITTAUTUNUT VALKO-PAJUN JA SALAVANRISTEY/MAK- (KWAJAJU) SI.
  - TERIJOENSALAVA EI OLE PERINNE KASVI, VAAN UUSI TULOKAS...! (VAIKKA TIEDETAAN, ETTÄ SEN PISTOKKAITA ON TUOTU "SOTASAAALIINA" TERIJOELTÄ!) (11)

VANHAAT PENSAAMME

PENSAIDEN TULO SUOMEEN AJOTTU
1700 JA ERITYISESTI 1800 LUVUILLE!

SUOMALAISTEN LEMPİKASVEJA OVA
OLLEET PENSAAT (JA ON ONNEKSI YHÄ)

SINIVIÖHEIT-
JA VALKOKUKKAINEN

PIHASYREENI (1700 LUVUN ALKU
TURKU-SUOMENLINNAT)

SIPERIAN HERNEPENSAS

- 1744 PIETARISTA TURKUUN
- 1790 LUVUN ALKU OULUSSA

UNKARINSYREENI

- 1800 LUVUN LOPULLA TULUT.

- VAAKEAN SINILAINEN KUKKA

(NYKYISET KILANPUN. VAAKEANPUN,
TAI VALKEAT UNKARINSYREENEIKSI
KUTSUTUT, OVA PUISTOSYREENIN
RISTEYMIÄ!)

TERTTUSELJA SUOSITTU KORISTEPENSAS

1800 LUVUN LOPULLA!

"SE OLI ERÄS SUOSITTIMPIA HERRASVÄEN
ISTUTTAMISTA PENSAISTA."

(VENÄJÄLTÄ TULUT, HÄRMÄSIENI ON
NYKYÄN VITSAUKSENA!)

ORAPIHLASA 1750 LUVUN ALKU AMERIKASTA

↓ TUOTU TURKUUN

(ISO-ORAPIHLASA, SÄILÄ-SIPERIAN-ALTAIN-MUSTAMARJA)

SUOSITTUJA KAUNISKUKKAISIA
PENSAITA

- PENSASANGERVOJA

ISTUTETTIN 1800 LUVUN
LOPULLA PUISTOIHIN

- LAJIKKEET OVA TOISIA,
KUIN NYKYÄN ISTUTETUT

- MORSIUSANGERVOJON

TYYPPIÄ VALKO-
KUKKAISIA ANGERVOJA

- TAIGANANGERVO
- IDÄNVIRPIANGERVO
- LUMIANGERVO

(ON OTETTU NYKYÄN
LISÄKSEEN.)

- PAJUANGERVOJOT

TAPAA VIELÄ VANHOILLA
PIHOILLA. ← VAAK. PUN

- PURPPURAPAJUANGERVO
- VALKO
- RUSO ← - TUM. RUO-
SUN PUN.

VANHAN AJAN
RUUSUT

- 1800 LUVUN LOPULLA
ALUTTU ISTUTAA
KARTANOIDEN JA
PAPPILOIDEN PIHOIHIN
- USEIMMAT RUUSUT
OLIVAT KESKI-EUR.
TAI VENÄJÄSTÄ KANTAA.
- JUHANNUSRUUSUT
  - SUVIRUUSU
  - PAPULANRUUSU
- VALAMONRUUSU
- KIRKON
- NEIDONRUUSUT
- KURITUUSUT

KUUSAMAT

- Ovat oikeet puistojen ja puutarhan suosittuja peruslajista "
- Saattaa löytyä vielä sellaisia lajeja ja risteymiä, joita ei ole myynnissä!
  - MUSTAKUUSAMA
  - KAUKASIAN ←
  - PERHO ←

- RUSOKUUSAMASTA ON LÖYDETTY USEITA KANTOJA (MYÖS VALKOISTA)
- LEHTOKUUSAMA ON KOTIMAINEN HARVIN VILHETYVÄ!

JASMIKKEET (EI JASMIINI!)

- PIHAJASMIKE ON VIELÄ VANHOJEN PUUTARHOJEN SUOSITTUJA
- KUKKII JOHANNUKSEN AIKoihin
- KUKAT TUOKSUVAIT VOIMAKKAASTI
- YKSINKERTAINEN VAKEA KUKKA, TUTKIMUKSISSA ON LÖYDETTY MEILTA YLI 50 ERILAISTA JASMIKELAJIA, KAIKKIA EI OLE TUNNISTETTU!

MUITARIN KÄYTTÖKELPOISIA JA TALVENKESTÄVIÄ PENSAITA

HEIDET JOSTA ON SÄILYNYT 1800 LUUN LOPULTA VILHEITSI

LUMIMARJA MUKAVA LISÄ SYKSYISEEN PUUTARHAAN (VALKEAT MARJAT)

PIHLAJA-ANGERO MIHIN SE JUURTUU PITÄÄ PUOLENSA MONIA KASVEJA VASTAAN. (SAATTAA VAHVATA ALAA MYÖS LIIAKSI!)

TUOMIPIHLAJAT OVA KASVANEET SUOMESSA YLI SATAVUOTTA! ^{KARANNUT LUONTOON!}

ISOTUOMIPIHLAJA (Pohjois-Amerikasta) (RUSO- JA SIROTUOMIPIHLAJAT OVA TUNNETTUMPIA MYÖHEMMIN VILHEITYVÄ)

HAPPOMARJAT

- RUOSTEHAPPOMARJA ON VANHIMPJA, (MYÖNTY ON KIELLETTY, KOSKA HEVITTÄÄ HAITALLISTA VILJAN RUOSTESIENTÄ)

- VILHEITYNYT ETELÄ-SUOMESSA JA AHIEMÄN MAALLA

- VERIHAPPOMARJA PUNAHEHTINEN LAJI

HURMEHAPPOMARJA

VILHEITYSHISTORIAALTAAN Uudempi HAPPOMARJAT KUULUVAT PUUTARHAN PERINNEKASVI. (13)

KÖYNNÖSKASVEISTA LÖYÄ!

EI OLLUT ENNENKÄÄN YLEISIÄ (AINOAT HUMALASALOT)
(EIKÄ NYKYPÄJÄNKÄÄN PUUTARHOISSA
KÖYNNÖSKASVEJA SUOSITA TARPEEKSI.)

KÖYNNÖKSIHÄ SAADAAN REHEVYTTÄ
VOIDAAN KÄYTTÄÄ

- SEINUSTALHA
- AIDANPÄÄHÄ
- SÄLEIKÖSSÄ
- PUUN JUUREHHA

KAIKKI KÖYNNÖKSET TARVITSEVAT TUEN!

SÄLEIKKÖVIHVIINI 1700 LUVULLA
TUOTU POHJOIS-AMERIKASTA.
NOPEA JA REHEVÄ KASVU
LOISTAVA SYYSVÄRI

IMUKÄRHIHILLIINI HENNOMPI KASVUINEN
HUONOMPI TALVENKESTÄVYYS

- TARTTUU KÄRHIEN PÄISSÄ OLEVILLA
"IMUKUPEILLA" LAUTASEINAAN
SEKÄ RAPATTUUN PINTAAN
- JUURET YLETTYVÄT SYVÄLLE, EI TARVITSE
KASTELUA EIKÄ MUUTAKAAN HOITOA.
- SUOJAA SELNÄÄ AURINGOLTA JA
SATEELTA!

KIINANLAIKKU KÖYNNÖS

- 1880 LUVULLA TUOTU
PIETARISTA SUMMAN KARTANOON
(KASVAA YHÄ!)

PIIPPUKÖYNNÖS

- 1870 LUVULTA
KASVATETTIN KARTANOIDEN
PUUTARHOISSA

TUOKSU- JA RUOTSINKÖYNNÖS-
KUUSAMAT

- TUOKSUIA KÖYNNÖKSIÄ

KANADAN- JA AASIANKIUPI
KIERTO

- PUUVARTSIA KÖYNNÖKSIÄ
- 1800 LUVUN LOPULLA

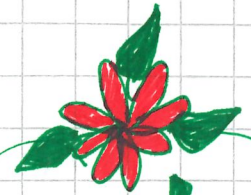
- SAATTAA PAHELUUTTA
VARSIAAN, MUTTA JAT-
KAA KASVUA PUUTUNEESTA
ALAKSASTA

PERENNAPENKIN LUMOA!

- KAUNEIMMAT PERENNAPENKIT NÄYTTÄVÄT KUIN ITSESTÄÄN SYNTYNEILTÄ⁴
- OVAT KUITENKIN HUOLEHKEISEN SUUNNITTELUN TULOS
- OLI PA PERENNAPENKKI SITTEEN PUUTARHAN KESKELLÄ
  - METSÄNREUNASSA
  - JÄRVENRANTATONTILLA
  - TORPAN PIHASSA
- SE ON KATSEENVANGITSIA JA TUNNELMAN Luoja.
- PERINNE PERENNOJA LÖYTYY JOKAISEEN PENKKIIN
  - ESIKUVANA KUONNON MONIMUOTOISUUS JA RUNSAUS

VANHOJA PERENNAPENKIN LAJISTA JA MAUSTEKASVEJA

• APROTTIMARUNA	• KURJENPÖLVET	• PIPARJUURI
• AKILEIJAT	• LEHTOSINILATVAT	• PIPARMINTU
• ASTERIT	• LEHTOÄNGELMÄT	• PUNA LUPPIO
• AURINGONTÄHTI	• LEIMUT	• PÄIVÄNKAKKARA
• ESIKOT	• LEMMIKIT	• PÄIVÄNLIIVAT
• HIRVENJUURET	• LIIVAT	• ROHTOSUOPÄYRYTTI
• ILHAKKO	• LIPERI	• RUOHOSIPULI
• ISOTÄHTIPUTKI	• MYSKIMALVA	• SAKSAN KIRVELI
• JALOKIURUNKANNUS	• PALA VARAKKAUS	• SÄRKYN YTSYDÄN
• KELLOKUKAT	• PARSA	• TARHAPIONIT
• KULTAPALHO	• PIISKUT	• TARHARAPARPERI
• KUOLANPIONI	• PIKKUÄNGELMÄ	• UKONHATUT
• KURJANMIEKAT	• PIHKUSIPULI	• UNIKOT
		• VUOHENJUURET

HUOM!

PERINNE
PERENNOISTA
JA KASVEISTA
ON TARKEMMIN
MARRASKUUN
TUPAIHASSA
"PERINNE KASVIT
JA HISTORIA!

KASVIT PITÄÄ
OLHA VANHAA
KANTAA, JOTTA
ME OVAT PERIN-
NE KASVEJA

"KOTOISAA TUNNELMAA MUMMON PUUTARHASSA!"

MUMMON PUUTARHASSA KUIRE KATOAA! AIKA PYSÄHTYÄ!

- SIELLÄ RENTOUTUU KEHO JA MIELI
- MAISTELLAAN MARJOJA JA HEDELMIA
- TUOKSUTELLAAN VANHOJA PERENNOJA JA RUUSUJA
- ON VÄRIKÄITÄ KUKKIA
- SUORAVIIVAISUUS PUUTTUU
- KAAREVAT ISTUTUSALUEET OVAT VAIHTELEVIA
- NURMIALUEET EIVÄT OLE HAKITSEVIA
- KUKKAPENKIT MONILAJISIA, MUHKKEITA
- KASVIT PERINTEISIÄ

- KESTÄVIÄ
- TAUDEISTA VAPAITA
- HELPPOHOIDOISIA
- PITKÄ KUKINTA-AIKA

HELPPOHOIDOISEEN PUUTARHAAN VALITAAN KASVIT KASVIPAIKAN MUKAAN

- HIEKKA RAHISEE JALKOJEN ALLA POUVILHA
- POWUN PÄÄTÄ EI NÄY - MIELENKUNTOISTA
- MONIA "SALAISIA" OLESKELUPAIKKOJA
- PENSAAT TUOVAT SUOJAA JA REHEVYYTTÄ
- PUUT LUOVAT PUUTARHAN KATON

LISÄÄVÄT
RUSKAA

ANTAVAT SUOJAA JA VARJOA

- PUUTARHAN REHEVYYS LISÄÄ
  - MONIMUOTOISUUTTA
  - HYÖTYELÄIMIÄ
  - LINTUJA JA ORAVIA!

